

Groepsplan gedrag

Schooljaar 2020-2021

Inhoudsopgave

1. Aanleiding plan gedrag	
1.1 Ambities	3
1.2 Visie op onderwijs	
1.3 Antwoord op “onze vragen”	5
1. Wat willen wij kinderen meegeven	
2. Wat is er voor nodig dit te realiseren	
3. Wat betekent dit voor de leerkracht	
4. Wat betekent dit voor de ouders	
5. wat betekent dit voor de kinderen	
2. Theoretische ondersteuning	
2.1 Inleiding	7
2.2 Groepsplan gedrag	
2.3 Wat vraagt dit van de leerkracht	
2.4 Sociaal-emotioneel leren	
2.4.1. Waarom preventieprogramma sociaal-emotioneel leren	
2.4.2. sociaal-emotioneel leren in schema	
3. Methode en regelmatrix	
3.1 Methoden : KlasseKids en Sociaal gedrag elke dag!	12
3.2 Regelmatrix	
4. Meten van voortgang	
4.1 Manieren van meten	17
5. Concrete acties	18

1. Aanleiding plan gedrag

1.1 Aanleiding

In schooljaar 2012-2013 hebben zich een reeks gebeurtenissen op school voorgedaan. Deze gebeurtenissen zijn de aanleiding geweest voor het schrijven van een plan gedrag. In dat plan hadden wij ons een aantal ambities gesteld. Ondertussen hebben wij deze ambities voor het grootste gedeelte gerealiseerd.

Ambities:

1. Alle kinderen gaan in een veilige omgeving met plezier naar school.
2. Gedeelde normen en waarden binnen het schoolteam.
3. Uit de waarden voortkomende gedragsverwachtingen vastleggen en aanleren aan kinderen.
4. Leerkrachten accepteren dat gedrag evenals cognitieve vaardigheden, aan te leren is.
5. Gedragsleerlijnen (dalton) vaststellen.
6. Consequent toezicht houden op gedragsverwachtingen en elkaar (leerkrachten) erop aanspreken.
7. Borgen van afspraken.
8. Ouders en andere betrokkenen bij de school (bijv. conciërge en overblijfouders) meenemen in dit proces.

Onderdeel 6,7 en 8 zijn ambities die steeds een update vereisen. Dit zorgt er voor dat het plan een levendig document vormt.

Om deze ambities te **blijven** verwezenlijken moet er worden uitgegaan worden van de visie die de school heeft.

1.2 Visie

Deze visie is als volgt

Onze visie op Daltononderwijs

Dalton, onze visie op onderwijs

Wij streven ernaar dat de Dr. Ariëns Daltonschool een school is waar kinderen met plezier naartoe gaan en waar ze zich veilig en geborgen voelen. Op deze school kan uw kind zich vaardigheden eigen maken en kennis opdoen van de wereld om zich heen. Onze maatschappij vraagt mensen die kunnen ontwerpen, plannen en vooruitzien, ondernemende mensen met initiatief en verantwoordelijkheidsgevoel. Op onze school kunnen kinderen zich ontwikkelen in een uitdagende omgeving met ruimte voor hun eigen interesses, initiatieven en leeractiviteiten. We werken aan een fijne sfeer in de groepen en een goede, respectvolle manier van omgaan met elkaar. De leerkrachten stellen zich ten doel zoveel mogelijk aan te sluiten bij de

ontwikkeling van het kind om de mogelijkheden en kwaliteiten van het kind optimaal te benutten. Goed contact met de ouders is daarbij onmisbaar.

In ons streven naar onderwijs waarin de vele mogelijkheden en ontwikkelingskansen van kinderen centraal staan, herkennen we de uitgangspunten van het daltononderwijs. Daarom hebben wij ervoor gekozen ons te ontwikkelen tot daltonschool. Na een traject van scholing en certificering mogen we ons sinds februari 2011 ons officieel de Dr. Ariëns Daltonschool noemen. Door onze keuze voor daltononderwijs kunnen we ons aanbod aanpassen aan datgene wat de kinderen nodig hebben in deze snel veranderende wereld.

In de volgende passages staat beschreven dat we als daltonschool een duidelijk, gestructureerd en weloverwogen onderwijsconcept hebben. In dat concept wordt volop rekening gehouden met de talenten van individuele leerlingen; daarom willen wij maatwerk bieden. Maar, ons onderwijsconcept schrijft ook voor dat we over de muren van de leerstofinhouden heen kijken, vanuit de wens om de vaardigheden en attitudes van de leerlingen sterk te ontwikkelen – omdat de maatschappij daarom vraagt.

1.1 Daltononderwijs in het kort: zes kernwaarden

Daltononderwijs komt voort uit de ideeën van de onderwijzeres Helen Parkhurst (1887–1973), die werkte in het Amerikaanse plaatsje Dalton (Massachusetts). Parkhurst wilde dat kinderen zich zo goed mogelijk konden ontwikkelen en de kansen kregen waar ze recht op hadden.

In het hedendaagse daltononderwijs gaan we uit van zes kernwaarden:

1. Vrijheid en verantwoordelijkheid
2. Zelfstandigheid
3. Samenwerking
4. Effectiviteit
5. Reflectie
6. Borging

1. **Vrijheid en verantwoordelijkheid:** Een kind kan zijn persoonlijkheid alleen in vrijheid optimaal ontwikkelen. Verantwoordelijkheid hoort daar onlosmakelijk bij: het gevoel vrij te zijn om te handelen, denken, spelen en leren moet altijd samengaan met de verantwoordelijkheid voor het eigen goede functioneren. Vrij is een kind op een daltonschool in de keuze van de volgorde waarin het taken uitvoert en hulpbronnen kiest, en meestal ook om te beslissen of het alleen werkt of samen met andere kinderen. Daar staat tegenover dat elke leerling zich moet houden aan de algemene afspraken omtrent orde, het gebruik van leer- en hulpmiddelen, het omgaan met elkaar en het afmaken van taken.
2. **Zelfstandigheid:** Kinderen willen actief zijn en zelf ontdekken hoe de wereld in elkaar zit. Daltononderwijs biedt kinderen de ruimte om zelfstandig te leren. Kinderen die zelf actief problemen oplossen, leren zelfstandig te denken, ontwikkelen een beter begrip

van zaken en leren doordachte keuzes te maken. Zelfwerkzaamheid staat daarom centraal. De leerling krijgt het vertrouwen van de leerkracht dat hij opdrachten zelfstandig verwerkt. Na een (klassikaal) instructiemoment gaat de leerling aan de slag met de dag- of weektaak, die op de taakbrief vermeld staat. Is de opdracht klaar, dan kan de leerling hem afkleuren op de taakbrief. Met deze manier van werken wordt tegemoetgekomen aan de verschillen in begaafdheid, rijpheid, belangstelling, leer- en werktempo, intelligentie en concentratie tussen kinderen. Naast zelfwerkzaamheid leren kinderen in daltononderwijs zelfstandig leren: ze krijgen opdrachten waarvoor ze zelf informatie moeten zoeken.

3. **Samenwerking:** Goed kunnen samenwerken is een onmisbare eigenschap in onze maatschappij, en daarom besteden we er in het daltononderwijs veel aandacht aan. Niet competitie, maar het gezamenlijk vinden van oplossingen staat dan ook centraal in de lessen. Samen zijn we verantwoordelijk voor het proces en het product van de samenwerking. De sfeer in de klas wordt in hoge mate bepaald door een goede samenwerking. Die kan vanuit het kind, maar ook vanuit de leerkracht. Goede sociale vaardigheden zijn voor samenwerking onmisbaar. Deze vaardigheden staan beschreven in de klassenmappen, waarin de doorgaande leerlijn beschreven staat.

Deze drie kernwaarden zijn geformuleerd door Helen Parkhurst zelf. In het hedendaagse daltononderwijs zijn daar de volgende drie kernwaarden bijgekomen:

4. **Reflectie:** Het is voor elke leerling belangrijk om zich bewust te zijn van zijn eigen leerstijl en leerhouding. Vanuit dat inzicht kan een leerling zijn eigen leerproces en leerresultaten gericht evalueren.
5. **Effectiviteit:** Uiteindelijk moet het naleven van alle kernwaarden van het daltononderwijs wel een goed leerresultaat opleveren. Daarom moet effectief onderwijs voor elke leerling en leerkracht het uitgangspunt zijn.
6. **Borging:** Afspraken en werkwijzen worden vastgelegd, zodat leerkrachten en leerlingen gemaakte afspraken en de uitvoering ervan kunnen beoordelen en de afspraken zo nodig kunnen herzien.

1.3 Antwoord op “onze” vragen

Onder deze visie en passend binnen de 6 kernwaarden **de volgende vragen en antwoorden:**

1. Wat willen wij de kinderen meegeven
2. Wat betekent dat voor de leerkracht

Teambreed kwamen wij tot de volgende antwoorden

1. Wat willen wij de kinderen meegeven

- We willen kinderen en leerkrachten respecteren in hun *eigenheid*
- We willen kinderen laten groeien in hun *zelfvertrouwen* door te werken aan hun *zelfstandigheid* (zie dalton uitgangspunten).
- We *accepteren* dat er verschillen zijn tussen kinderen. We willen kinderen ongelijk behandelen om gelijke kansen te bieden. Wij streven dus naar gelijkwaardigheid.
- We streven naar een maximale groei: *cognitief, sociaal emotioneel en communicatief*
- De school biedt een *veilige omgeving* waarin kinderen en leerkrachten zich *verbonden voelen* met elkaar, *verantwoordelijkheid voor zichzelf en anderen kunnen en leren dragen en problemen leren oplossen*.
- Binnen de school hebben de leerkrachten een voorbeeldfunctie.
- Op de school heerst een positieve sfeer.

2. Wat is er voor nodig om de punten uit vraag 1 te realiseren

- Duidelijke regels die de uitgangspunten ondersteunen en die door iedereen op dezelfde manier worden uitgelegd
- De lijn moet ook door externen (overblijvers, ouders) worden geaccepteerd en onderschreven en er moet naar gehandeld worden.
- Afspraken en regels moeten worden onderhouden anders zwakken ze af
- In de school heerst er rust en een positieve sfeer
- Leerkrachten zijn het voorbeeld voor kinderen en ouders
- Communicatie is het middel
- Leerkrachten moeten vertrouwen op elkaar en elkaar ondersteunen daar waar nodig

3. Wat betekent dat voor de leerkracht

- De leerkracht:
 - hanteert duidelijke eenduidige afspraken naar kinderen en is daarin voorspelbaar
 - is zich bewust van zijn/haar rolfunctie en is 'model' voor de kinderen
 - creëert een open positieve sfeer in de groep
 - geeft complimenten aan kinderen
 - heeft vertrouwen in kinderen en straalt dat uit
 - gaat uit van de kwaliteiten van kinderen
 - stimuleert het eigenaarschap bij kinderen
 - heeft inzicht in leerlijnen en sluit aan bij wat de leerling nodig heeft
 - leert goed gedrag aan
 - communiceert met kinderen, ouders en collega's d.m.v. kindgesprekken/oudergesprekken en gesprekken met collega's
- ➔ De leerkracht kan zelf inzien of hij/zij deze vaardigheden bezit door gebruik te maken van de gedragslijst voor leerkrachten. Deze is op school aanwezig

2. Theoretische ondersteuning

2.1 Inleiding

“Niets is wat het lijkt wanneer je er anders naar kijkt”

Leerkracht gedrag is van essentieel belang. Uit ervaring en wetenschappelijk onderzoek (Marzano 2010) weten we dat een positieve basishouding met duidelijke begrenzing leidt tot vermindering van orde verstorend gedrag.

Een combinatie van belonen en straffen blijkt effectief. De thuisomgeving verschilt soms echter enorm met de schoolomgeving. Contact met ouders is dan cruciaal om vanuit de eigen referentiele omgeving aan te sluiten bij die van thuis. Goed contact met ouders levert ook steun op voor de leerkracht en de leerlingen.

Waarden en normen zijn van invloed op je reactie. Van essentieel belang is dan ook dat de waarden en normen van jou als leerkracht, de collega's in je team en die van de ouders op een lijn zitten.

Gedragsproblemen kunnen een uitdaging zijn voor leerkrachten wanneer zij zich voldoende gesteund en geïnspireerd voelen. Positieve energie wordt ervaren door het samenwerken met collega's, bij elkaar kijken, nieuwe ideeën opdoen, samen verantwoordelijkheid dragen voor alle leerlingen.

Dit kan door structureel

- nieuwe inspiratie op doen door te kijken bij elkaar
- reflectie op eigen temperament en dat van leerlingen
- betrokkenheid bij de leefomgeving van de leerlingen
- overdenken en uitwisselen van normen en waarden met collega's en met ouders

“We willen best hoor, maar hoe?”

Een leerkracht die kan denken vanuit de leerling zal het gedrag zien als een vraag om hulp. Leerkrachten hebben vaak het gevoel dat de extra gesprekken en begeleiding voor leerling en leerkracht er allemaal 'bovenop komen' dat het een lastenverzwaring is in plaats van een ondersteuning.

Kijk eens naar de onderwijsbehoefte van een leerling in plaats van naar "het probleem gedrag". Het boze gedrag van een leerling komt namelijk meestal voort uit angst die ontstaat doordat de leerling de situatie niet onder controle heeft.

Bij onderwijsbehoefte denk je dan aan twee verschillende aspecten : een leerling heeft een instructiebehoefte (didactische benadering) en een ondersteuningsbehoefte (pedagogische benadering).

Relatie tussen leerkracht en leerling.

De relatie tussen de leerkracht en de leerling van essentieel belang.

Een leerling met of zonder gedragsproblemen is geholpen/ heeft baat bij

- begrip
- positieve benadering
- duidelijkheid
- voorspelbaarheid
- betrouwbaarheid
- een stimulerende omgeving

- een stimulerende leerkracht
- consequent handelen
- een goede leeromgeving
- ➔ Dit in ogenschouw nemend zal een functionele, wat meer afstandelijke benadering van de leerkracht met daarin bovengenoemde aspecten heel preventief werken.

Bij gedragsproblemen is afstand in de relatie tussen leerkracht en leerling zelfs noodzakelijk. Een goede leerkracht met oog voor de vraag achter het probleemgedrag van de leerling kan het verschil maken voor de leerling. De leerkracht doet er toe en moet zich focussen op gewenst gedrag. Door goed gedrag te versterken, kun je ook de leerling stimuleren om het goede gedrag vaker te laten zien, om zo als het ware meer succeservaringen te hebben. Het versterken van goed gedrag kun je bewerkstelligen door complimenten te geven over gewenst gedrag. Geef complimenten dan wel zo concreet mogelijk. Benoem wat goed ging en wat het aandeel van de leerling hierin was. Doe dit direct volgend op het gewenste gedrag.

Bij niet gewenst gedrag heeft het wel consequenties, die moeten duidelijk zijn en goed besproken met de leerling. Ook deze consequenties staan helder op papier in het protocol "De veilige school".

Wij als Dr. Ariens Daltonschool **hebben** een structurele aanpak voor gedrag en werken vanuit een groepsplan gedrag met daaronder liggend een regelmatrix.

Dit plan **is** concreet, leesbaar en begrijpelijk voor alle mensen die met de kinderen bij ons op school te maken krijgen. **Om dit te realiseren hebben wij gebruik gemaakt van het boek 'Groepsplan Gedrag'.**

2.2 Groepsplan gedrag

Groepsplan gedrag van Kees van Overveld.

Kees van Overveld schrijft in zijn boek dat gedrag en leren onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Daarom is het belangrijk om een balans te creëren tussen sociaal emotioneel leren en (SEL) en academisch leren.

Problemen kunnen beter worden voorkomen dan ze achteraf op te lossen.

Preventie wordt binnen het kader van het boek gedefinieerd als:

- het voorkomen van psychosociale problematiek
- het opsporen van risicofactoren in de ontwikkeling
- het verminderen en in de hand houden van licht probleemgedrag.

Het begrip is sterk verbonden met "veiligheid".

Ondersteuningsbehoefte van de leerkracht.

Het begrip ondersteuningsbehoefte is afkomstig uit de theorie van het handelingsgericht werken. In een ondersteuningsbehoefte maakt de leerkracht kenbaar wat hij/zij nodig heeft om de groep de gewenste aanpak te bieden. Meestal is de formulering van de ondersteuningsbehoefte opgebouwd uit de volgende onderdelen:

- het te bereiken doel
- de eigen competenties van de leraar
- de gewenste ondersteuning.

Fasen in de groepsvorming

Gedurende het schooljaar kent de ontwikkeling van een groep een aantal specifieke fasen:

- Forming : kennismaking met elkaar en de omgeving

- Norming : normbepaling
- Storming : vaststelling onderlinge posities
- Performing : de klas gaat als groep functioneren
- Adjourning : fase van afscheid nemen

In deze fasen wordt gelet op de volgende onderdelen van sociaal emotioneel leren

- Zelfregulatie
- Besef van zichzelf
- Hanteren van relaties
- Besef van de ander
- Keuzes kunnen maken

(Voor verdere informatie verwijs ik naar het boek "Groepsplan Gedrag" pagina 24 t/m 30 en 56 t/m 70)

Voorbeeld:

Groepsplan gedrag

Leraar: Groep: Periode:

Preventie 1

De leraar

1. De ondersteuningsbehoefte van de leraar
2. Evaluatiewijze (observatie, zelfbeoordeling etc.)
3. Organisatie
4. Evaluatie ondersteuningsbehoefte van de leraar

De groep en sociaal emotioneel leren (SEL)

1. Fase in de groepsvorming <ul style="list-style-type: none"> ○ Forming ○ Norming ○ Storming ○ Performing ○ Adjourning
2. Onderwijsbehoefte(n) van de groep
3. SEL competenties waar planmatig aandacht aan wordt besteed: <ul style="list-style-type: none"> ○ Zelfregulatie ○ Besef van zichzelf

<ul style="list-style-type: none"> ○ Hanteren van relaties ○ Besef van de ander ○ Keuzes kunnen maken
4 Te bereiken doelen (SMART)
5. Groepsactiviteiten
6. Wijze van meten effecten
7. Organisatie
8. Evaluatie van groep en sociaal emotioneel leren

Aanvullen met ondersteuningsbehoefte van de leerkracht

2.3 Wat vraagt dit van de leerkracht.

Dit vraagt van de leerkracht dat ze het gedachtengoed van **Handelingsgericht Werken** niet alleen inzetten op de cognitieve vaardigheden maar ook op gedrag.

HGW is een cyclus van 4 fasen:

1. waarnemen/signaleren
2. analyseren/ begrijpen
3. plannen
4. realiseren

De 7 uitgangspunten hierbij zijn:

1. De onderwijsbehoeften van de leerling staan centraal
2. Afstemming en wisselwerking → Het gaat om *deze* leerling, in *deze* groep, bij *deze* leraar, op *deze* school en van *deze* ouders.
3. De leraar doet ertoe
4. Positieve aspecten zijn van groot belang → Denken in kansen
5. Constructieve samenwerking → tussen school, kind en ouders
6. Doelgericht handelen
7. De werkwijze is systematisch, in stappen en transparant

Fasen van de groepsvorming	Algemene onderwijsbehoeften van de groep
Forming	<ul style="list-style-type: none"> ○ Een leraar die leerlingen met elkaar in gesprek brengt ○ Ondersteuning bij het ontdekken van leer- en leefomgeving ○ Een leraar die ieder kind het gevoel geeft erbij te horen
Norming	<ul style="list-style-type: none"> ○ Een leraar die duidelijk is ○ Een leraar die de regels en gedragsverwachtingen vaststelt en nakomt ○ Een leer- en leefomgeving die veilig is

Storming	<ul style="list-style-type: none"> ○ Hulp bij het bepalen van ieders positie in de groep ○ Een leraar die aandacht besteedt aan het omgaan met conflicten ○ Activiteiten die pestgedrag voorkomen ○ Groepsleden die respect tonen voor elkaar, elkaars mening en elkaars karakter
Performing	<ul style="list-style-type: none"> ○ Een leer- en leefklimaat waarin plezier, rust en orde het uitgangspunt zijn ○ Activiteiten die uitnodigen tot samenwerking ○ Een leraar die ieders talent tot bloei laat komen
Adjourning	<ul style="list-style-type: none"> ○ Een leraar die leerlingen voorbereid op het naderend afscheid ○ Een pedagogisch klimaat waarin de sfeer tot aan het einde plezierig is

2.4 Sociaal-emotioneel leren

2.4.1 Preventieprogramma voor sociaal-emotioneel leren

Waarom een preventieprogramma voor sociaal-emotioneel leren. Er zijn 3 argumenten die pleiten voor een preventieprogramma:

1. De kerndoelen Primair onderwijs : Sociaal-emotioneel leren behoort tot het leergebied *Oriëntatie op jezelf en de wereld*. De inspectie verwacht van scholen dat zij aandacht geven aan de sociale competenties van hun leerlingen. Hieronder wordt verstaan de sociaal-emotionele ontwikkeling, sociale vaardigheden en houdingen/vaardigheden om in uiteenlopende situaties succesvol te functioneren.
2. Een programmatische aanpak erkent het feit dat de school sociaal-emotioneel leren belangrijk vindt.
3. Uit onderzoek is gebleken dat het werken met een SEL-programma een positief effect heeft op de emotionele ontwikkeling van leerlingen.

Onderwijs in goed gedrag moet net zo goed op het lesrooster staan als de cognitieve vakgebieden. En ook hierbij geldt:

- Gebruik herhaaldelijk voorbeelden
- Besteed aandacht aan de problemen die worden gesignaleerd
- Laat leerlingen regelmatig oefenen
- Gebruik terechtwijzingen waar leerlingen wat aan hebben
- Geef positieve feedback
- Controleer op de mate van succes

2.4.2 Sociaal-emotioneel leren in schema

Besef hebben van jezelf	<ul style="list-style-type: none"> ○ Kunnen inschatten van eigen gevoelens ○ Kennis hebben van je interesses, waarden en kracht ○ Een gezond zelfvertrouwen
Zelf management	<ul style="list-style-type: none"> ○ Impulscontrole bij stressvolle situaties ○ Omgaan met heftige emoties

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Doelgericht gedrag
Besef hebben van de ander	<ul style="list-style-type: none"> ○ Je kunnen inleven in de ander (= empathie) ○ Je standpunt kunnen bepalen ○ Verschillen tussen individuen en groepen herkennen en waarderen ○ Sociale boodschappen juist interpreteren
Relaties kunnen hanteren	<ul style="list-style-type: none"> ○ Relaties aangaan gebaseerd op samenwerking ○ Sociale druk weerstaan ○ Conflicten oplossen
Keuzes kunnen maken	<ul style="list-style-type: none"> ○ Weloverwogen kiezen met de juiste aandacht voor jezelf en de ander ○ Bijdragen aan een positief klimaat in de school ○ Verantwoordelijkheid nemen voor je eigen gedrag

(Voor een leeftijdsopbouw binnen deze onderdelen verwijs ik naar Groepsplan Gedrag pag. 77 t/m 81)

3. Methode en regelmatrix

Een plan kan alleen maar succesvol zijn en blijven als er aan de basis wordt voldaan.

Deze basis bestaat uit

1. Een open en goede communicatie tussen alle betrokken partijen
2. Volledige medewerking van alle betrokken partijen
3. Een positieve en dus veilige, zorgzame leeromgeving
4. Lessen in sociaal-emotioneel leren

3.1 Methodes:

In de groepen 1 t/m 8 gebruiken we naast groepsvormende activiteiten de methode "Sociaal gedrag, elke dag!"

De methode is geschikt voor de gehele school zodat er een schoolbrede aanpak ontstaat.

De afspraken van KlasseKids zijn :

- KlasseKids vertrouwen elkaar
- KlasseKids helpen elkaar
- KlasseKids zijn gelijkwaardig
- KlasseKids hebben plezier
- KlasseKids werken aan groei en succes!

De motto's die hierbij horen zijn groei, succes en plezier.

Sociaal gedrag elke dag is een sterke en vakoverschrijdende leerlijn sociale vaardigheden voor de basisschool. Het is zowel preventief (kinderen essentiële vaardigheden aanleren) als proactief (inspelen op problemen die er bijna onvermijdelijk aan komen). Tegelijkertijd zorgt het voor maximale ontwikkelingskansen voor alle leerlingen, waardoor je het meer dan terecht kunt opnemen in het kansen bevorderende instrumentarium van de school. Het

draagt immers enorm bij tot het creëren van een krachtige en veilige omgeving waarin kinderen zichzelf durven ontplooiën.

De vaardigheden die in deze leerlijn aan bod komen zijn georganiseerd rondom de volgende programmaonderdelen:

- Leren omgaan met emoties;
- Leren samenspelen;
- Leren samenwerken;
- Leren probleem oplossen.

	Groepen 1 t/m 8
Leren omgaan met emoties	Gevoelens herkennen en benoemen Prettige gevoelens herkennen Onprettige gevoelens herkennen Luisteren naar de ander De G-reeks herkennen (Gedrag – Gevolg) De verschillende fasen van boosheid herkennen Rustig blijven
Leren samenspelen	Een compliment geven en aardig zijn Luisteren naar de ander Zeggen dat je iets niet wilt Hulp vragen en de ander helpen Iemand uitnodigen Met een idee komen Vragen of je mee mag doen Om de beurt gaan en wachten op de ander Overleggen en het met elkaar eens worden Je aan de regels houden
Leren samenwerken	Met een idee komen Luisteren naar de ander Hulp vragen en de ander helpen Overleggen en het met elkaar eens worden Rustig blijven bij conflicten Taken verdelen Afspraken maken en nakomen
Leren probleem oplossen	Het probleem duidelijk krijgen Verplaatsen in de ander Verschillende oplossingen bedenken Gevolgen bij de oplossingen bedenken Een goede oplossing kiezen en toepassen De oplossing evalueren

3.2 regelmatrix

Waarom doelmatige gedragsregels op school:

- Ze zorgen voor eenduidigheid
- Alle leerlingen en leerkrachten kennen ze en zijn er bij betrokken

- Ze zijn gericht op alle vormen van gedrag (veiligheid, respect en verantwoordelijkheid) en positief geformuleerd.

Ruimte	Afspraken
Klaslokalen	<p>We vertrouwen elkaar We helpen elkaar We zijn gelijkwaardig We hebben plezier We werken aan groei en succes Ons geluidsniveau is zoals de meter aangeeft We leggen de materialen op de afgesproken plek We houden het lokaal netjes We gebruiken ons blokje zoals het bedoeld is Wij zijn zuinig op onze (school)spullen We eten en drinken in de klas We zetten ons eten en drinken in het krat Als we iets van iemand willen lenen, vragen we dit eerst</p>
Gangen	<p>We wandelen in de gangen We houden rekening met elkaar in de gang en storen elkaar niet We hangen onze jas en tas zo mogelijk aan 1 haakje We eten en drinken niet in de gang</p>
Toiletten	<p>We laten de wc netjes achter We zitten op de wc We wassen onze handen na het toiletgebruik Papieren handdoekjes doen we in de prullenbak We zijn zuinig met papier Zet de kraan zachtjes aan en laat het water niet langs de wasbak gaan Laat de wasbak netjes achter</p>
Speellokaal	<p>We lopen binnen met schone schoenen Bij nat weer de schoenen onder de gymbanken zetten en op sokken in de zaal lopen Na gebruik de ramen weer dicht doen en de computer afsluiten Laat het speellokaal netjes achter Gymmaterialen zijn voor de gym / niet voor andere doeleinden gebruiken We gaan zitten op de aangewezen plek</p>
Werkplekken	<p>2 krukken is 2 plaatsen Je mag rustig overleggen Neem je spullen weer mee naar de klas Zorg dat alles netjes blijft Toneelstukjes oefenen in de klas of in overleg in de koffiekamer / spreekkamer – verantwoording van de leerkracht</p>
Computerhoek	<p>Zoveel stoelen is zoveel plekken Er wordt rustig overlegd bij de computers</p>

	<p>Je houdt je aan de regels voor computergebruik Om 14.15 uur sluiten we de computers af De groep die de laptops/ iPads gebruikt ruimt ze op en zorgt dat ze in de kast staan en opgeladen worden</p>
Speciale werkplekken	<p>We overleggen hier rustig We laten de ruimte netjes achter, schuiven de stoelen onder de tafels We doen de ramen dicht en de lampen uit We blijven van andermans spullen af Als je in een kantoor wilt werken, vraag je eerst toestemming aan de leerkracht. Bij storen een andere werkplek zoeken.</p>
Kopieerruimte Berging	<p>Je mag printen als je toestemming hebt van de leerkracht We kopiëren niet zelf Heb je toestemming dan mag je iets pakken uit het kopieerruimte of de berging Je pakt alleen je eigen spullen</p>
Schoolplein	<p>Tijdens de pauze:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bij droog weer mag groep 5 t/m 8 voetballen op het gras • Voetballen mag naast de school, anders gaat de bal naar binnen, naast de school alleen met eigen ballen • Schoolballen zitten in een bak in de hal en mogen daar alleen gepakt worden • Alleen de coaches mogen spullen uit de kopieerruimte halen • Mag er naast de school in de vakken gespeeld worden • Staan fietsen en stepjes netjes in de stalling • We gebruiken de toestellen waarvoor ze bedoeld zijn • Wij stoppen onze spullen in ons eigen krat • Wij knopen geen touwen aan toestellen • Voor de schommel gebruiken we de 3 minutenzandloper • Niet meer dan 2 grote of 3 kleinere kinderen op de schommel. We <u>zitten</u> op de schommel. • Voor de schommel en tafeltennistafel hangt er een pauzerooster in de hal • Als de coaches van beweegwijs in de pauze actief zijn houden we ons aan de regels van de beweegwijs kleuren en luisteren naar de coaches van groep 7-8. • Is de zandbak niet in gebruik <p>Als de bel gaat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ballen terugleggen in de mand, verdere spullen laten liggen in de vakken <p>Algemeen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Als je op school komt loop je door naar het plein • De leerkracht staat bij de deur tijdens het naar binnen

	<p>gaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bij het naar buiten gaan loopt een leerkracht mee naar buiten • We stappen op en af bij de poort • Bij regen mogen we eerder naar binnen, de pleinwacht geeft dit aan <p>Voor en direct na schooltijd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De schommel en de zandbak niet gebruiken
Juniorcoaches	<ul style="list-style-type: none"> • Zetten voor de pauze de spullen de vakken klaar • Gebruiken de groene deur om spullen naar buiten/binnen te brengen • Ruimen de spullen na de pauze weer netjes op • Zetten het goed terug in de kopieerruimte
Gymzaal/zwembad	<p>Spilbroekhal</p> <ul style="list-style-type: none"> • We fietsen met z'n 2en • We houden ons aan de verkeersregels • In de kleedkamers let je op je eigen spullen • In de kleedkamers praat je rustig • In groep 7/8 douchen we na de gym (Behalve als er om een aanvaardbare reden een afspraak over is met de leerkracht.) <p>Dumasweg</p> <ul style="list-style-type: none"> • We wandelen 2 aan 2 naar de gymzaal en terug • We houden ons aan de verkeersregels • In de kleedkamers let je op je eigen spullen • In de kleedkamers praat je rustig

	Afspraken voor leerkrachten
Ruimtes die door leerlingen gebruikt worden	<p>Controle op naleven van de regels en netjes achterlaten van de ruimtes door eigen leerkracht.</p> <p>Aanspreken als leerlingen zich niet houden aan de afspraken door alle leerkrachten. Dan leerling terugsturen naar de eigen klas.</p>
Regels sancties (Oepsblad)	<p><u>Buiten: Als het niet direct op te lossen is.</u></p> <p>Scheldwoorden: Naar binnen, naar de koffiekamer Oepsblad halen. Pleinwacht meldt het aan de leerkracht en de eigen leerkracht pakt het op.</p> <p>Gooien met eikels / ruzie maken: Naar binnen, naar de koffiekamer Oepsblad halen. Pleinwacht meldt het aan de leerkracht en de eigen leerkracht pakt het op.</p> <p><u>Binnen:</u></p> <p>Scheldwoorden en of ruzie maken : Naar de koffiekamer Oepsblad halen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pleinwacht kan bepalen of het eerst een waarschuwing is of

	<p>direct een oepsblad!</p> <p><u>Algemene afspraken i.v.m. het Oepsblad:</u></p> <p>Oepsbladenmap ligt in de koffiekamer. Hierin zitten zowel de lege als de ingevulde bladen.</p> <p>Blad invullen na schooltijd, blad mee naar huis. Tekenen door ouders. En retour.</p> <p>Na 3 keer gesprek met ouders en kind.</p> <p>Groep 5 t/m 8 maakt het Oepsblad zelfstandig.</p> <p>Groep 3-4 maakt het Oepsblad samen met de leerkracht.</p> <p>Groep 1-2 bespreekt het gedrag met de leerkracht.</p>

4. Meten van voortgang

4.1 Manieren van meten.

Wanneer we systematisch en planmatig werken aan sociaal-emotioneel leren binnen een groepsplan dan moeten we ook regelmatig nagaan of de genomen maatregelen (voldoende) effect opleveren.

Hiervoor zijn een aantal opties beschikbaar:

1. Observaties
2. Sociogram [door invullen van dezelfde vragen door de leerlingen ontstaat een tekening van communicatielijnen, die weergeeft hoe de onderlinge verhoudingen liggen op dat moment]
3. Leerlingvolgsystemen voor gedrag

Observatie

Wanneer in het groepsplan heldere doelen geformuleerd staan heeft observatie de voorkeur bij het meten van daadwerkelijke waarnemingen in gedrag.

Welke aspecten van het gedrag moet je dan observeren:

frequentie	○ Hoe vaak doet het gedrag zich voor
duur	○ Hoe lang houdt het gedrag aan
intensiteit	○ Hoe intens is het gedrag → maak gebruik van een beoordelingsschaal
verbaal/ non-verbaal	○ Hoe ziet het gedrag er uit

Sociogram

Een geschikt meetmoment om sociale verbindingen en relaties in een groep zichtbaar te maken is een sociogram. Iedereen krijgt dan dezelfde vragen voorgelegd. De vragen worden zonder onderling overleg beantwoord. Door de verwerking wordt duidelijk welke positief leerlingen onderling innemen. Bij de vraagstelling moet je vooraf helder hebben naar welk aspect je wilt kijken bijvoorbeeld relaties of samenwerking.

Leerlingvolgsysteem voor gedrag

Een leerlingvolgsysteem voor gedrag is een instrument waarmee de leraar de gedragsvorderingen of de sociaal-emotionele ontwikkelingen kan waarnemen. Het systeem dat wij gebruiken, Cito Viseon, is een variant waarbij ook leerlingen zelf een vragenlijst invullen.

Groepsplan gedrag

Drie keer per jaar vult de leerkracht het formulier groepsplan gedrag in. Dit hoeft niet synchroon te lopen met de overige groepsplannen. Op het moment waarop de doelen zijn bereikt gaat de leerkracht het groepsplan evalueren en maakt het nieuwe groepsplan. Kees van Overveld geeft aan ernaar te streven forming en norming voor de herfstvakantie te realiseren. Op dat moment moet er een evaluatie plaatsvinden en met een 2^e groepsplan een nieuw doel geformuleerd worden.

Pestprotocol "De veilige school"

Elke school is via de wet verplicht een pestprotocol te hebben. Dit pestprotocol ,dat bij ons "De veilige school" heet ,is nodig voor als het misgaat.

Het plan gedrag is hoe wij gedrag willen en gaat uit van de positieve benadering.

Beide protocollen moeten in de toekomst naadloos op elkaar aansluiten.

5. Concrete acties

De leerkrachten steken in op het groepsvorming proces en op adhoc ontwikkelingen die de aandacht behoeven. Daarnaast hebben we preventies en voor bewaking van de doorgaande lijn de volgende acties :

Augustus/ september	: anti pest project / omgaan met emoties
Oktober / december	: samenwerken
Januari / maart	: problemen oplossen
April / juli	: samen spelen

Afspraak is dat er elke week een half uur per week aandacht wordt besteed aan bovenstaande. De middelen die hiervoor gebruikt worden zijn o.a. de anti-pestkoffer, de methode Sociaal Gedrag Elke Dag en/of KlasseKids, Groepsvorming.

We hebben in het begin van het schooljaar een hoekje gemaakt met ideeënboeken voor groepsvormende activiteiten.

Leskisten van de GGD dit schooljaar:

5-6-7-8Is dat Raar ?-spellenkist

5-6-7-8: Mediawijsheid en digitaal pesten

1-2-3-4-5-6-7-8: Dood en Rouw

In ons bezit zijn de GGD projecten:

- **Vooroordelenkoffer**

- Meidenvenijn
- Ik ben steengoed!
- Het aso-spel.
- Map: Lang leve de liefde. (jij en de media)
- Map: Check, check, dubbelcheck op internet
- Selfiepakket.
- Spel: okidootjes.
- Spel: samen sterk.
- Veilig internetten met Suske en Wiske.
- Media wiz kwis.
- Het internet en ik.
- Privacy in 10 stappen.
- Digitaal pesten.